

Klagande

Per Zetterfalk
Alvägen 17
973 32 Luleå

Motpart

Cecilia Roos
Skånegatan 92
116 37 Stockholm

**Överklagat
beslut**

Stockholms konstnärliga högskolas beslut den 21 december 2016 att anställa Cecilia Roos som professor i konstnärliga praktiker samt beslut samma dag om uppdrag som vicerektor och chef för forskningscentrum (dnr SKH 2016/726/2.2.1)

Nämndens beslut

Överklagandenämnden för högskolan undanröjer Stockholms konstnärliga högskolas beslut att anställa Cecilia Roos som professor med uppdrag som vicerektor och chef för forskningscentrum.

Bakgrund

Stockholms konstnärliga högskola (SKH) ledigförklarade en anställning som professor i konstnärliga praktiker med vicerektorsuppdrag. Till anställningen anmälde sig bl.a. Per Zetterfalk och Cecilia Roos.

Rekryteringsgruppen beslutade att Cecilia Roos var den sökande som bäst uppfyllde kraven. Av protokollet framgår bl.a. följande. Cecilia Ross uppfyller både behörighetskraven professorsbehörig, erfarenhet av chefsuppdrag inom högskolekontext och egen aktiv konstnärlig forskning och samtliga bedömningsgrunder. Dessutom visar provföreläsning och intervju att hon har den strategiska och administrativa förmåga som krävs för att bygga vidare på SKH:s forskningsmiljö.

Rektor beslutade den 21 december 2016 att anställa Cecilia Roos som professor i konstnärliga praktiker. Rektor beslutade samma dag att utse Cecilia Roos till vicerektor för forskning och tillika chef för forskningscentrum från och med den 1 januari 2017 och tills vidare, dock längst till och med den 31 december 2019.

Yrkande m.m.

Per Zetterfalk överklagar beslutet och yrkar att han ska erhålla anställningen. Han anför bl.a. följande. Han överklagar båda besluten och yrkar i första hand att han själv ska erhålla anställningen som professor i konstnärliga praktiker respektive uppdraget som vicerektor för forskning och tillika chef för forskningscentrum och i andra hand att han ska erhålla anställningen som professor i konstnärliga praktiker.

Skälen är följande. SKH har utlyst en anställning som professor i konstnärliga praktiker med vicerektorsuppdrag. Enligt 4 kap. 3 § högskoleförordningen är den behörig att anställas som professor inom konstnärlig verksamhet som har visat såväl konstnärlig som pedagogisk skicklighet. Som bedömningsgrunder vid anställning av en professor ska graden av sådan skicklighet som är ett krav för behörighet för anställning gälla. Varje högskola bestämmer i övrigt själv vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid anställning av en professor. Enligt 4 kap. 6 § högskoleförordningen ska vid anställning av professor sakkunnigbedömning av de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten. Av SKH:s anställningsordning framgår följande. Behörig att anställas som professor är den som har visat såväl konstnärlig/vetenskaplig som pedagogisk skicklighet. Som bedömningsgrunder vid anställning av en professor ska graden av sådan skicklighet som är ett krav för behörighet för anställning gälla. Utöver detta ska vid anställning av professor även beaktas förmågan att utveckla, leda och genomföra utbildning, konstnärlig forskning eller forskning samt utvecklingsarbete av mycket hög kvalitet. Ytterligare bedömningsgrunder och deras relativa vikt fastställs av rektor. Bedömningsgrunder fastställs i anställningsprofilen, där det ska framgå vilken viktning grunderna ska ges. Efter ansöknings-tidens utgång ansvarar SKH för att en förhandsgranskning av inkomna ansökningar sker. De sökande som utifrån anställningsprofilen bedöms komma i fråga för anställningen skickas till sakkunniga. Rektor fattar beslut om vilka som ska vara sakkunniga snarast efter genomförd förhandsgranskning. En sakkunnig är en person som är "särskilt förtrogen med anställningens ämnesområde". Vid anställning av professor ska yttranden inhämtas från minst två externa sakkunniga. Kvinnor och män vara jämställt representerade om det inte finns synnerliga skäl. De sakkunnigas uppdrag är att bedöma den konstnärliga och pedagogiska skickligheten samt vid behov även annan kompetens, beroende på anställningsprofil. Sakkunniga ska avge skriftligt yttrande till beredningsgruppen. I yttrandet ska de redogöra för de sökandes konstnärliga och pedagogiska skicklighet samt annan kompetens i enlighet med anställningsprofilen. De sakkunniga ska ta fram en tätgrupp, om möjligt ange ordningen mellan dem och tydligt motivera sitt val.

I utlysningstexten för tjänsten anges följande. Vi söker dig som visat såväl konstnärlig som pedagogisk skicklighet. Konstnärlig skicklighet på professorsnivå innebär att man är ledande inom sitt konstnärliga område, verksamhetens kvalitet ska vara på högsta internationella nivå, dessutom ska man ha en både djup och bred kunnighet inom sitt konstnärliga område. Pedagogisk skicklighet på professorsnivå innebär att du har visat pedagogisk skicklighet i konstnärliga sammanhang inom eller utom högskolan. Du har också förmåga att utveckla, leda och genomföra utbildning av hög kvalitet på olika nivåer. Arbetsuppgifterna förutsätter att du har en gedigen erfarenhet av egen aktiv konstnärlig forskning samt tidigare chefs-

erfarenhet från konsthögskolekontext. Arbetsuppgifterna kräver dessutom att du kan kommunicera på både svenska och engelska.

I SKH:s förslag till rektorsbeslut den 2016-12-21 ingår tre bilagor: protokoll rekryteringsgrupp, ansökan samt profil. Ärendet är berett i rekryteringsgrupp, som är utsedd av rektor. Av protokoll från rekryteringsgruppen vicerektor 2016-11-29 framgår det att professuren i fråga har nio sökande. Efter ansökningstidens utgång har SKH gjort en förhandsgranskning av inkomna ansökningar. De fem sökande som valts ut har inte bedömts av externa sakkunniga. SKH kallade sina fem favoriter till provföreläsning och intervju hos rekryteringsgruppen. Av rekryteringsgruppens protokoll framgår att rekryteringsgruppens beslut enbart grundar sig på anställningsprofil, insända handlingar, provföreläsning och intervju.

Eftersom rekryteringsgruppens förslag inte grundar sig på sakkunnigbedömningar för aktuell tjänst uppfyller SKH inte villkoret för tillsättningsbeslut.

Av SKH:s anställningsordning framgår absoluta krav på sakkunnigbedömning enligt följande. 1) Sakkunniga ska bedöma och avge skriftliga yttranden till beredningsgruppen, där de ska redogöra för de sökandes konstnärliga och pedagogisk skicklighet samt annan kompetens enligt anställningsprofilen, 2) sakkunniga ska ta fram en tätgrupp, som innebär en jämförande bedömning, och ska tydligt motivera sitt val (av tätgrupp), resp. 3) sakkunniga ska, såtillvida att detta inte är omöjligt, ange ordningen mellan dem och ska tydligt motivera sitt val av ordning (eller varför en ordning skulle vara omöjlig att göra).

Sålunda agerar SKH i strid mot sin egen anställningsordning.

Att de sakkunnigas obligatoriska framtagande av en tätgrupp innebär en jämförande bedömning torde vara ostridigt. Det har inte gjorts några sakkunnigbedömningar. Frånvaron av sakkunnigbedömningar och -yttranden kan inte ersättas. Inte heller kan rektor eller ÖNH, utan ett sakkunnigförfarande, göra egna värderingar av sökandes meriter. Tore Sigeman skriver i "Tjänstetillsättning vid universiteten i rättsligt perspektiv" (Frändberg et al, 1997): "På samma sätt som för rektor eller annat beslutande högskoleorgan gäller för ÖNH att dess ställningstagande normalt inte kan grundas på en egen värdering av de sökandes vetenskapliga meriter" resp. "(D)je bedömningar som kommer till uttryck i de sakkunnigas utlåtanden [är] av central betydelse i tillsättningsärenden, särskilt för värderingen av de sökandes vetenskapliga skicklighet. Liksom Arbetsdomstolen i motsvarande situation i jämställdhetsmål grundar ÖNH sitt ställningstagande till frågor om vetenskaplig meritering inte på en egen värdering utan på en bedömning som väsentligen innefattar en ingående granskning och vägning av de sakkunnigas utlåtanden." (s. 781 resp. s. 793 f).

Stockholms konstnärliga högskola vidhåller sitt ställningstagande och anför i huvudsak följande. Enligt SKH:s arbetsordning 2.2 Rektors uppgifter och beslutsbefogenheter ska rektor besluta om beredning av och beslut om att utse lärare med chefsuppdrag. "Rektor beslutar om anställning av chefer och chefsuppdrag till lärare för de som leder samtliga verksamheter direkt under rektor. Kan inte delegeras. Rektor beslutar om anställning av chefer och chefsuppdrag till lärare

för de som leder övriga verksamheter. Lärarbehörigheten bedöms i separat ordning, med sakkunniga vid behov."

Rektor utsåg en rekryteringsgrupp bestående av rektor, dekan, ordförande i lärarförslagskommittén, kvalitetsutvecklingsansvarig, HR-chef och studentrepresentant. Rekryteringsgruppens uppdrag var att göra en bedömning av de sökande och besluta om sakkunnigprövning skulle ske av någon/några och bedöma om de sökande uppfyllde övriga behörighetskrav. Vidare var uppdraget att genomföra öppna provföreläsningar och strukturerade intervjuer med den/de som uppfyllde behörighetskraven för anställningen och komma fram till förslag om vem som skulle erbjudas anställningen. För att vara behörig för anställningen krävdes professorskompetens, erfarenhet av egen aktiv konstnärlig forskning, chefs- erfarenhet från högskolekontext samt förmåga att kommunicera på svenska och engelska. Vad gäller behörighetsgrunden chefserfarenhet uppfylldes denna enligt ansökningarna av Cecilia Roos och MW. Det framkom av ansökningarna från OW, OLH och Per Zetterfalk att de hade ledarerfarenhet men det var inte helt tydligt om de hade varit chefer med budget och personalansvar. Övriga sökanden uppvisade inte denna behörighetsgrund. Vad gäller egen aktiv konstnärlig forskning uppfylldes denna till olika delar av Cecilia Roos, MW, OW, OLH och Per Zetterfalk. Denna punkt uppfylldes även av EB med uppfylldes inte av övriga sökanden. Samtliga sökande uppfyllde kravet om kommunikation på svenska och engelska.

Utifrån detta beslutade rekryteringsgruppen att sakkunnigprövning för behörighetsgrunden professorskompetens inom konstnärlig praktik var uppenbart obehövligt då samtliga som kunde komma ifråga för anställningen redan var prövade och uppfyllde behörighetsgrunden. De sökande som kunde komma ifråga för anställning kom dessutom från olika konstnärliga praktiker vilket skulle försvåra en sakkunnigprövning och dessutom inte tillföra något om de viktigaste bedömningsgrunderna. Den viktigaste arbetsuppgiften består i att vara vicerektor för forskning och tillika chef för forskningscentrum. Detta innebar att de viktigaste bedömningsgrunderna var tidigare chefsuppdrag inom konsthögskolekontext och dokumenterad erfarenhet av att utveckla och leda verksamhet och personal.

Rekryteringsgruppen var medveten om att tre personer inte uppfyllde kriterierna för chefserfarenhet med valde ändå att kalla dessa till provföreläsning och intervju, således kallades Cecilia Roos, MW, OW, OLH och Per Zetterfalk vilka alla genomfördes under november 2016. Rekryteringsgruppen var efter genomförda provföreläsningar och intervjuer eniga om att erbjuda anställningen och tillika uppdraget som vicerektor till Cecilia Roos då hon bäst uppfyllde behörighetskraven och bedömningsgrunderna för anställningen. Rektor beslutade därefter att anställa Cecilia Roos som professor samt att utse henne till vicerektor för forskning och tillika chef för forskningscentrum.

Rekryteringsgruppen har tagit del av Per Zetterfalks överklagande och efter ytterligare genomgång konstaterar rekryteringsgruppen att de står fast vid sin tidigare bedömning att Cecilia Roos uppfyller behörighetskrav och bedömningsgrunder till större del än Per Zetterfalk.

Båda har bedömts som professorskompetenta. Cecilia Roos har arbetat som professor på en konstnärlig högskola sedan 2008. Per Zetterfalk har ännu inte innehaft någon anställning som professor. Cecilia Roos har under flertalet år, sedan 2010, verkat som chef med både budget- och personalansvar inom högskolekontext, först som prefekt för en institution som hon byggt upp och sedan som t.f. forskningsledare. Per Zetterfalk har inte haft chefsuppdrag med budget- och personalansvar. Cecilia Roos har en gedigen erfarenhet av egen aktiv konstnärlig forskning sedan 2008. Per Zetterfalk har inte i samma omfattning erfarenhet från egen aktiv konstnärlig forskning. Cecilia Roos har erfarenhet av att leda externfinansierade konstnärliga forskningsprojekt samt erfarenhet av att göra forskningsansökningar till externa aktörer. Per Zetterfalk har inte denna erfarenhet. Sammantaget gör rekryteringsgruppen bedömningen att Cecilia Roos uppfyller samtliga behörighets- och bedömningsgrunder och har tidigare erfarenhet av samtliga i profilen beskrivna arbetsuppgifter. Rekryteringsgruppen och rektor kvarstår vid sitt tidigare beslut.

Per Zetterfalk har kommit in med ett yttrande.

Cecilia Roos har beretts tillfälle att yttra sig.

Skäl

Bestämmelser

Enligt 3 kap. 2 § högskolelagen (1992:1434) ska det för utbildning och forskning finnas professorer och lektorer anställda som lärare vid högskolorna. Anställning som professor är den främsta anställningen som lärare. Regeringen meddelar föreskrifter om de behörighetskrav och bedömningsgrunder som ska gälla vid anställning av professorer och lektorer.

Enligt 3 kap. 4 § högskoleförordningen (1993:100) är den behörig att anställas som professor inom annat än konstnärlig verksamhet som har visat såväl vetenskaplig som pedagogisk skicklighet. Behörig att anställas som professor inom konstnärlig verksamhet är den som har visat såväl konstnärlig som pedagogisk skicklighet.

Som bedömningsgrunder vid anställning av en professor ska graden av sådan skicklighet som är ett krav för behörighet för anställning gälla. Prövningen av den pedagogiska skickligheten ska ägnas lika stor omsorg som prövningen av den vetenskapliga eller konstnärliga skickligheten. Varje högskola bestämmer i övrigt själv vilka bedömningsgrunder som ska tillämpas vid anställning av en professor.

Enligt 3 kap. 6 § samma förordning ska vid anställning av en professor (inbegripet adjungerad professor) sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Detta gäller dock inte om det finns synnerliga skäl.

Enligt 4 § lagen (1994:260) om offentlig anställning ska vid anställning avseende fästas bara vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Skickligheten ska sättas främst, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Förarbeten

Professor är den främsta läraranställningen. Regeringen har mot denna bakgrund uttalat att huvudregeln vid anställning av professor bör vara att ett sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet hämtas in. Sakkunnigutlåtandet är enligt regeringens bedömning en garant för att den skickligaste anställs på den främsta lärarbefattningen och att kvalitetskraven på en professor tillgodoses. På så sätt skyddas befattningen i högskolelagen och högskoleförordningen. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas utan det bör universiteten och högskolorna själva få avgöra. I vissa fall kan ett sakkunnigutlåtande vara uppenbart obehövligt, t.ex. om en sökandes skicklighet har prövats i ett annat sammanhang. (jfr regeringens proposition En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor, prop. 2009/10:149 s. 68-69)

Regeringen uttalade i samma proposition att den avsåg att öka universitets och högskolors frihet att utforma anställningsförfarandet. En konsekvens av den ökade friheten blir att högre krav ställs på de regler som lärosätena själva ställer upp vad gäller såväl innehåll som tillgänglighet. Lärosätena bör i sina anställningsordningar samla de regler som ska gälla vid anställning av lärare. Anställningsordningen bör finnas tillgänglig vid högskolan (prop. 2009/10:149 s.70)

Överklagandenämndens bedömning

SKH ledigkunjorde en anställning som professor i konstnärliga praktiker med vicerektorsuppdrag. Rektor vid SKH fattade två beslut den 21 december 2016. Genom det ena anställdes Cecilia Roos som professor i konstnärliga praktiker och genom det andra utsågs Cecilia Roos till vicerektor för forskning och tillika chef för forskningscentrum under en tidsbegränsad period. Detta rubricerades som ett uppdrag. Per Zetterfalk har överklagat båda dessa beslut. Eftersom SKH lyste ut professuren, uppdraget som vicerektor samt chef för forskningscentrum som en anställning och då behörighetskraven och bedömningsgrunderna i ledigkunjörelsen anpassats till detta behandlar Överklagandenämnden besluten som ett anställningsbeslut.

Per Zetterfalk har invänt att det inte har förekommit någon sakkunnigbedömning i ärendet och har hänvisat till SKH:s anställningsordning. SKH har anfört att sakkunnigprövning för behörighetsgrunden professorskompetens inom konstnärlig praktik var uppenbart obehövligt då samtliga som kunde komma ifråga för anställningen redan var prövade och uppfyllde behörighetsgrunden. Högskolan har också hänvisat till sin arbetsordning där det anges att vid anställning av chefer bedöms lärarbehörigheten av sakkunniga vid behov.

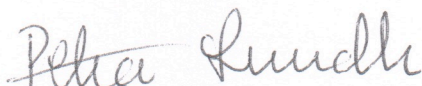
Av högskoleförordningen framgår att det ska vara uppenbart obehövligt för att en högskola ska kunna avstå från att använda sakkunniggranskning vid anställning av professor. Av SKH:s anställningsordning framgår att vid anställning av professor ska sakkunniggranskning ske av två sakkunniga. Högskolan har i sin anställningsordning inte angett något tillfälle då sakkunniggranskning inte ska ske. SKH har i sitt yttrande hänvisat till sin arbetsordning. Utifrån vad regeringen anfört om att en högskola bör samla de regler som gäller för anställning av lärare i anställningsordningen bortser Överklagandenämnden från vad som angetts i arbetsordningen, då det som anförs där i första hand avser anställning av chefer.

SKH är en statlig myndighet. Av lagen om offentlig anställning framgår att vid en offentlig anställning ska skickligheten sättas främst. Av högskoleförordningens bestämmelse om sakkunniggranskning framgår att granskningen har till syfte att bedöma skickligheten hos de sökande. Sakkunniggranskningen har som sitt främsta syfte att bedöma vem – eller vilka – av de sökande som uppfyller behörighetskraven för en anställning som är skickligast. Någon sådan bedömning har inte gjorts av sakkunniga i detta fall. Högskolan har inte heller hänvisat till någon granskning där de sökande som är aktuella i detta ärende har bedömts i förhållande till varandra. Överklagandenämnden vill erinra om att bedömningsgrunder har till syfte att utgöra underlag för bedömningen av vem som är skickligast för en anställning. Att enbart notera att en sökande uppfyller en bedömningsgrund innebär inte att någon bedömning om vem som är skickligast för en anställning har gjorts.

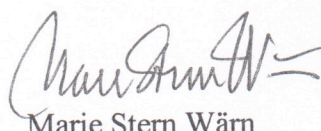
Överklagandenämnden konstaterar att det i SKH:s anställningsordning framgår att sakkunniggranskning ska göras av två sakkunniga vid anställning av professor. Överklagandenämnden konstaterar vidare att vad SKH anfört inte föranleder nämnden att finna att det har varit uppenbart obehövt att avstå från sakkunniggranskning i detta fall. Överklagandenämnden finner att det inte kan uteslutas att bristen i SKH:s handläggning kan ha påverkat utgången av ärendet. Denna brist kan inte botas genom någon åtgärd från Överklagandenämndens sida. Den redovisade bristen i handläggningen är av sådan beskaffenhet att SKH:s beslut att anställa Cecilia Roos som professor med uppdrag som vicerektor och chef för forskningscentrum ska undanröjas.

Enligt 5 kap. 1 § högskolelagen (1992:1434) får Överklagandenämndens beslut inte överklagas.

För Överklagandenämnden

Petra Lundh

Marie Stern Wärn

I avgörandet har deltagit lagmannen Petra Lundh, ordförande, chefsjuristen Jenny Gardbrant, chefsjuristen Lennart Jonsson, hyresrådet Eva Reldén, professorn Stellan Sandler, lektorn Håkan Sollervall, professorn Bodil Wilde Larsson och rådmannen Magnus Åhammar. Föredragande har varit verksjuristen Marie Stern Wärn.

Expediering till:
Per Zetterfalk
Cecilia Roos
Stockholms konstnärliga högskola